

Shërbimi përmbarrimor privat përkundrejt shërbimit përmbarrimor shtetëror

Dokt. Valentina Memini

DOKTORANTE PRANË FAKULTETIT JURIDIK, UET

Abstrakt

Ekzekutimi i vendimeve gjyqësore është dhe mbetet një nga elementët themelorë të shtetit të së drejtës, ku në mungesë të tij, personi fizik ose juridik (kreditori), nuk mund të realizojë të drejtat dhe interesat legjitime. Me qëllim përmirësimit e kuadrit ligjor që synon rritjen e numrit të ekzekutimit të vendimeve gjyqësore, dhe të forcimit të imazhit publik të shërbimit përmbarrimor në Shqipëri, rritjes së efektivitetit, transparencës, profesionalizmit dhe të buxhetit financiar të këtij shërbimi, legjislatori shqiptar miratoi ligjin nr.10031, datë 11.12.2008 “Për shërbimin përmbarrimor gjyqësor privat”. Ky ligj prezanton sistemin e dyfishtë të ushtrimit të Shërbimit Përmbarrimor Gjyqësor, sipas të cilit funksioni përmbarrimor kryhet edhe nga operatorë privatë të testuar dhe certifikuar për këtë qëllim ose më saktë kemi ofrimin alternativ të shërbimit përmbarrimor privat krahas atij shtetëror. Koncepti i lejimit njëkohsisht si aktivitet privat dhe shtetëror sjell si pasojë që, kreditori ka të drejtën e zgjedhjes sipas bindjes së tij, pa asnjë kufizim, të kërkojë ekzekutimin nga një përmbarrues privat ose shtetëror, ashtu si dhe një përmbarrues privat është i lirë që të pranojë ose jo një çështje për ta ekzekutuar. Sigurimi i një sistemi sa më eficient për ekzekutimin e vendimeve gjyqësore është një mjet efektiv i garantimit të aksesit në drejtësi, pasi ekzekutimi i vendimit është dhe rezultati i kërkuar nga individët që i drejtohen sistemit gjyqësor. Përgjegjësia fillon në momentin që lidhet kontrata, midis përmbarruesit dhe kreditorit dhe përfundon në momentin që titulli ekzekutiv është ekzekutuar.

Fjalë kyç: Shërbim përmbarrimor, ligj, debitor, kreditor, përmbarrues privat, përmbarrues shtetëror, titull ekzekutiv.

Hyrje

Rritja e qëndrueshme e nivelit të ekzekutimit të vendimeve gjyqësore konform standardeve europiane, si edhe përmirësimi i cilësisë së shërbimit përmbarrimor, ndihmon në konsolidimin e shtetit demokratik bazuar në liritë themelore të individëve dhe, konkretisht, në të drejtën për një proces të rregullt gjyqësor. Oficeri (përmbarruesi) gjyqësor është një element thelbësor i një gjyqësori efektiv dhe funksional në çdo shtet që dëshiron të perceptohet si shtet i së drejtës¹. Shërbimi Përmbarrimor në Republikën e Shqipërisë organizohet në Shërbimin Përmbarrimor Gjyqësor Shtetëror dhe në Shërbimin Përmbarrimor Gjyqësor Privat. Sistemi i dyfishtë i Shërbimit Përmbarrimor Gjyqësor nënkupton që funksionet që ka Shërbimi Përmbarrimor Gjyqësor Shtetëror, të mund të kryhen edhe nga operatorë privatë të certifikuar, për këtë qëllim. Shërbimi i Përmbarrimit Gjyqësor Shtetëror organizohet sipas ligjit nr.8730/2001 “Për organizimin dhe funksionimin e Shërbimit të Përmbarrimit Gjyqësor”. Në nivelin vendor të organizimit, zyrat përmbarrimore, pranë çdo rrethi gjyqësor, marrin masat e nevojshme procedurale për ekzekutimin efektiv të titujve ekzekutivë, ç’ka do të thotë se veprimtaria e tyre është e kufizuar në një territor të caktuar. Shërbimi Përmbarrimor Gjyqësor Privat organizohet sipas ligjit nr.10031/2008 “Për Shërbimin Përmbarrimor Gjyqësor Privat” ku zbatohet për përmbarruesit gjyqësorë privatë, që kryejnë veprimet e tyre procedurale për ekzekutimin e detyrueshëm të titujve ekzekutivë. Përmbarruesi gjyqësor privat ose shoqëritë përmbarruese private ushtrojnë funksionet e tyre procedurale përmbarrimore në të gjithë territorin e Republikës së Shqipërisë.

Shërbimi i Përmbarrimit Gjyqësor ka për mision ekzekutimin e detyrueshëm të titujve ekzekutivë, në rastet e përcaktuara në Kodin e Procedurës Civile. Ligjshmëria dhe objektiviteti, si dhe respektimi i të drejtave dhe lirive të garantuara me ligj subjekteve që marrin pjesë në ekzekutim, janë parimet bazë të punës së Shërbimit të Përmbarrimit Gjyqësor. Zyra e Përmbarrimit është institucioni i ngarkuar me ekzekutimin e gjykimeve civile të lëshuara nga gjykatat, d.m.th. nëse një paditës civil merr një vendim në të holla, shuma mbledhet përmes procedurave të zbatuara nga Zyra e Përmbarrimit. Ekzekutimi i vendimeve gjyqësore është i konceptuar si një detyrë e shtetit. Në një vend ku besimi për gjyqësorin dhe respekti për shtetin juridik është ende në zhvillim, ka pak, për të mos thënë aspak, zbatim të vullnetshëm të vendimeve gjyqësore. Ekzekutimi i vendimeve gjyqësore si dhe i titujve të tjerë ekzekutivë, rregullohen në Kreun IV të Kodit të Procedurës Civile²

¹ <http://www.uilh.com/en/>, Kongresi i 21-të Botëror UIHJ i Përmbarruesve Gjyqësore, Cape Town, Afrika e Jugut, Maj 2012;

² Kodi i Procedurës Civile i Republikës së Shqipërisë, Botim i Qendrës së Publikimeve Zyrtare, Qershor 2010;

(nenet 510-617). Gjykata dhe përmbaruesi gjyqësor, si zyrtarë ekzekutues, janë së bashku përgjegjës për ekzekutimin e një vendimi gjyqësor. Ekzekutimi i titujve ekzekutivë të tjerë është gjithashtu përgjegjësi e përmbaruesit. Por për vënien në ekzekutim të detyrueshëm të titujve ekzekutivë është e nevojshme që të lëshohet urdhëri i ekzekutimit - *Urdhëri i ekzekutimit është një urdhër pa kushte i dhënë nga gjykata ose nga një organ tjetër posaçërisht i autorizuar nga Kodi i Procedurës Civile dhe i cili u drejtohet organeve që kanë për detyrë të ekzekutojnë një titull ekzekutiv*³.

Legjislacioni procedural civil ka ardhur gjithmonë duke u përmirësuar dhe me ndikim të dukshëm edhe në lidhje me ndërtimin dhe organizimin e përmbaruesit gjyqësor gjatë procedurave përmbarimore ekzekutive⁴. Ajo që vlen të përmendim është se si përmbaruesi shtetëror ashtu dhe ai privat gjatë punës së tyre u referohen të njëjtave dispozitave të K. Pr. Civile, të cilët ekzekutojnë ata tituj ekzekutivë të përcaktuar në nenin 510⁵ të K.Pr.C, ku vihen në lëvizje vetëm me kërkesë të kreditorit (n. 511) etj, pavarësisht se rregullimi organizativ i tyre bëhet nga ligje të ndryshme ku në thelb mbetet e njëjta gjë.

Ekzekutimi i vendimeve gjyqësore shpeshherë konsiderohet si pjesa më me pak vlera intelektuale të sistemit ligjor ose si diçka që i përket stafit administrativ dhe specialistëve të rëndomtë. Por një sistem përmbarimor joefikas në ekzekutim të vendimeve gjyqësore mund të bëhet shkak për anulim të efekteve dhe të vendimeve gjyqësore më të kualifikuara dhe mund t'i kthente normat materiale në fjalë boshe⁶.

Shërbimi përmbarimor shtetëror

Ligji nr.8730, datë 18.1.2001 “Për organizimin dhe funksionimin e shërbimit të përmbarimit gjyqësor” vazhdon të zbatohet për atë pjesë të përmbaruesve shtetërorë, dhe parashikon rregullat e organizimit, funksionimit, kriteret që duhet të përmbushin shtetasit që të emërohen përmbarues, statusin dhe procedimin disiplinor, marrëdhëniet me institucionet shtetërore dhe me subjektet e tjera publike dhe private⁷. Sipas këtij ligji Shërbimi i Përmbarimit Gjyqësor (Sh. P. Gj) ka organizim unik dhe të centralizuar, me shtrirje në të gjithë territorin e Republikës

³ Lamani A., Procedura Civile e Republikës Popullore të Shqipërisë, Tiranë, 1962;

⁴ Vasili J., Procedura Civile, Real-stamp, Tiranë 2010;

⁵ Kodi i Procedurës Civile të Republikës së Shqipërisë, n. 510, Janë tituj ekzekutivë: a) vendimet civile të formës së prerë të gjykatës, që përmban një detyrim, vendimet e dhëna prej saj për sigurimin e padisë, si dhe për ekzekutimin e përkohshëm; b) vendimet penale të formës së prerë në pjesën që bëjnë fjalë për të drejta pasurore; c) vendimet e gjykatave e të arbitrazheve të shteteve të huaja që u është dhënë fuqi sipas dispozitave përkatëse të këtij Kodi; d) vendimet e një gjykate arbitrazhi në Republikën e Shqipërisë; e) aktet notoriale që përmbajnë detyrim në të holla, si dhe aktet për dhënien e kredive bankare ose aktet për dhënien e kredive nga institucionet financiare jobankare; dh) kambialet, çeqet e letrat me urdhër që barazohen me ato; e) aktet e tjera që sipas ligjeve të veçanta quben tituj ekzekutivë dhe ngarkohet zyra e përmbarimit për ekzekutimin e tyre.;

⁶ Simony A., Sadushi S., Çomo S., Vështrim Krahasues mbi Procedurën Civile, Tiranë, 2006.

⁷ Ligji nr.8730, datë 18.1.2001 “Për organizimin dhe funksionimin e shërbimit të përmbarimit gjyqësor” Fletore Zyrtare nr. 36, 2001;

së Shqipërisë, ku përmbaruesi gjyqësor gjatë ushtrimit të veprimtarisë së tij përfaqëson autoritetin shtetëror. Themi që ka organizim unik dhe të centralizuar për faktin se varet nga Ministri i Drejtësisë dhe organizohet në nivel qendror nga Drejtoria e Përgjithshme dhe në nivel vendor nga zyrat përmbarimore, brenda juridiksionit të çdo rrethi gjyqësor të shkallës së parë. Përmbaruesit gjithmonë janë perceptuar si pjesë e gjyqësorit megjithatë varësia e tyre nga ana e Ministrisë së Drejtësisë tregon të kundërtën.

Faza përmbarimore është e ndarë nga gjithë procesi gjyqësor, pra konsiderohet si një fazë më vete e cila iniciohet nga ana e kreditorit për realizimin e interesave të tij mbi pasurinë e debitorit. Megjithatë në vendimet e Gjykatës Evropiane të të Drejtave të Njeriut (GjEDNj) ekzekutimi i një vendimi gjyqësor të formës së prerë është konsideruar pjesë e procesit të rregullt ligjor dhe mosekzekutimi i tij shkel të drejtat themelore të individit. Në rastin e mirënjohur Hornsby kundër Greqisë⁸, GjEDNj ka vendosur se përmbarimi është pjesë përbërëse e së drejtës themelore në gjykim të drejtë brenda një kohe të arsyeshme, në pajtim me nenin 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut⁹. Që atëherë, gjykata vazhdimisht ka riafirmuar se shtetet anëtare kanë për detyrë të sigurojnë se të gjithë personat të cilëve u është dhënë një vendim gjykate i formës së prerë kanë të drejtë në përmbarimin e tij dhe se e drejta e qasjes në gjykatë “do të ishte imagjinare nëse sistemi i drejtësisë së një shteti do të lejonte që një vendim i formës së prerë të mos hyjë në fuqi, duke shkuar kështu në dëm të njërës palë”¹⁰.

Gjykata Kushtetuese, në jurisprudencën e saj të konsoliduar, ka theksuar se ekzekutimi, brenda një afati të arsyeshëm, i një vendimi të formës së prerë të gjykatës, duhet konsideruar si pjesë përbërëse e së drejtës për një proces të rregullt ligjor në kuptim të n. 42 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë¹¹ dhe n. 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut. Ekzekutimi i vendimit përbën një element thelbësor të shtetit të së drejtës e të vetë nocionit të gjykimit të drejtë. Ekzekutimi i vendimit të formës së prerë të gjykatës konsiderohet si faza përfundimtare e realizimit të një të drejte të fituar gjyqësisht. Vetëm pas realizimit të kësaj faze mund të konsiderohet se individi e ka vendosur plotësisht në vend të drejtën e tij të fituar. Procesi i vendosjes në vend të një të drejte të shkelur përfshin jo vetëm vendimmarrjen e gjykatave, por edhe veprimet konkrete të organeve përgjegjëse të ngarkuara me ekzekutimin e vendimeve gjyqësore të formës së prerë. Pa dyshim

⁸ <http://www.echr.coe.int/ECHR/EN/Header/Case-Laë/Decisions+and+judgments/HUDOC+database/>, Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut, çështja, Hornsby v. Greece (18357/91), 19 March 1997;

⁹ http://coe.al/index.php?faq=content/publication_read&cpid=116, Këshilli i Evropës, Konventa e Mbrojtjes së të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore;

¹⁰ <http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/capacitybuilding/publi/materials/1129.pdf>, E drejta e pronës sipas Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, Udhërrëfyes për përdorimin e Konventës Evropiane të të Drejtave të Njeriut;

¹¹ Kushtetuta e Shqipërisë, Alb Juris, Tiranë, 2008.

që një vonesë në ekzekutimin e një vendimi mund të justifikohet në rrethana të veçanta, por vonesa nuk mund të jetë deri në atë shkallë sa të dëmtojë thelbin e së drejtës. Pra, faza ekzekutive konsiderohet si fazë e mëtejshme e të njëjtit proces¹².

Në qoftë se do të analizonim varësinë e shërbimit përbarimor nga ana e shtetit (Ministria e Drejtësisë) do të shohim një prej arsyeve për moszekutim të vendimeve gjyqësore, kur debitori është institucion apo organ shtetëror, pa shkëputur edhe arsyetimin nga ana e tyre për mungesën e fondeve. Shërbimi përbarimor i gjetur përballë mungesës së fondeve ka pezulluar procedurat përbarimore duke bërë që subjekti (kreditore) të përballë me vonesa të pajustificuara, të mos realizojë të drejtën e tij, të kthimit apo kompensimit të pronës, të drejtat e tij që rrjedhin nga marrëdhëniet e punës etj.

Ligji sanksionon se përbaruesit gjyqësorë janë të detyruar të njohin, të respektojnë dhe të zbatojnë Kushtetutën, K. Pr. Civile, Kodin Civil dhe akte të tjera ligjore e nënligjore, që lidhen me veprimtarinë përbarimore, si dhe urdhrat, udhëzimet dhe metodikat e Drejtorit të Përgjithshëm të Shërbimit të Përbarimit Gjyqësor, por jo vetëm ata duhet të përsosin aftësitë profesionale dhe të marrin pjesë në veprimtaritë trajnuese të organizuara për këtë qëllim.

Çdo veprim përbarimor kryhet vetëm kundrejt pagimit të tarifave përkatëse të cilat përcaktohen me akt normativ të Ministrisë të Drejtësisë. Këtu do të shtonim - në rast se bëjmë një krahasim me tarifën që aplikohen nga shërbimi privat do të shohim se këto të fundit janë më të larta. Kreditore është ai që parapaguan për kryerjen e shërbimit përbarimor. Nëse përbaruesi nuk është i suksesshëm në ekzekutimin e detyrimit ligjor, mund të akuzohet se është i korruptuar dhe për të mënjeluar këtë hipotezë kreditore duhet të mbikqyrë veprimet e përbaruesit dhe të shohë vetë se përse ekzekutimi nuk ishte i suksesshëm.

Kreditore siguron mjetet me të cilat ekzekutimi mund të kryhet dhe si rrjedhojë, kreditore paguan jo vetëm shpenzimin e ekzekutimit, por gjithashtu siguron mjetet e ekzekutimit. Paditësit, të cilët nuk janë në gjendje që të sigurojnë burime për Zyrën e Përbarimit, edhe ato nuk janë në gjendje të ndihmojnë në ekzekutimin dhe për rrjedhojë ato nuk mund të përfitojnë nga shërbimi. Pra, mundësia për të vënë drejtësi varet nga burimet e kreditorit. Për një kreditore që nuk ka mjete për të siguruar burime të tilla, ekzekutimi ka më pak të ngjarë të dalë me sukses, sesa për dikë, i cili mund t'i sigurojë përbaruesit mbështetje. Megjithatë në rastet e realizimit me sukses të vendimit, i kërkohet debitorit që të paguajë shpenzimet e ligjshme për ekzekutim¹³ të shoqëruara në sigurimin e mbështetjes ndaj përbaruesit.

Ligji parashikon se pranimit në Sh. P. Gj bëhet me konkurs. Këshilli i Përbarimit¹⁴ ndjek procedurat e paraqitjes, të përzgjedhjes dhe të vlerësimit të

¹² Gjykata Kushtetuese, Vendime: Nr.59, datë 24.12.2012, nr.12, datë 15.4.2011; nr. 35, datë 27.10.2010; nr. 23, datë 17.5.2010; nr.1, datë 19.1.2009;

¹³ Kodit të Procedurës Civile, n.525.

¹⁴ Këshilli i Përbarimit përbëhet nga Sekretari i Përgjithshëm i Ministrisë së Drejtësisë, Drejtori i Përgjithshëm i Shërbimit të Përbarimit Gjyqësor, Drejtori i Drejtorisë së Personalit, Organizimit dhe Shërbimeve në

kandidaturave dhe mendimin e vet ia paraqet Ministrinë të Drejtësisë i cili emëron konkurrenuesin fitues përbarues gjyqësor. Përbaruesi gjyqësor nuk mund të ushtrojë asnjë detyrë ose veprimtari tjetër publike, me përjashtim të atyre edukative e të mësimdhënies.

Shërbimi përbarimor privat

Me Përbarimin Gjyqësor Privat, kreditorët kanë mundësi që të pretendojnë ekzekutimin e të drejtave të tyre ndaj debitorëve, jo vetëm nëpërmjet përbaruesve shtetëror, por edhe përmes përbaruesve privat. Me qëllim rritjen e efektivitetit të sistemit të ekzekutimit të vendimeve të formës së prerë, ekzekutimit të kredive të pashlyera ndaj bankave apo dhe ekzekutimit të titujve të tjerë ekzekutivë legjislatori miratoi shërbimin përbarimor privat. Ligji nr.10 031, datë 11.12.2008. "Për shërbimin përbarimor gjyqësor privat"¹⁵, përcakton se funksioni përbarimor kryhet edhe nga operatorë privatë të cilët do të testohen me anë të një provimi dhe do të licensohen për këtë qëllim. Fillimisht janë certifikuar nga Ministria e Drejtësisë rreth 70 përbarues privat të cilët ushtrojnë funksionet e tyre konform përcaktimeve të bëra në ligjin nr. 10031/2008. Për të vazhduar në rrugën e nisur në mars 2012, Kuvendi miratoi një ndryshim në ligjin "Për shërbimin përbarimor privat"¹⁶. Sipas këtij ndryshimi, personat, të cilët kanë qenë përbarues gjyqësor në Shërbimin Përbarimor Gjyqësor Shtetëror në datë 30. 12. 2011 përjashtohen nga detyrimi i dhënies së provimit të kualifikimit. Ky ndryshim bazohet në faktin që në shërbimin përbarimor gjyqësor shtetëror, ka përbarues gjyqësor me eksperiencë të gjatë në detyrën e tyre, të cilët i janë nënshtruar kualifikimeve dhe trajnimeve të vazhdueshme. Pra, shihet se përbarimi privat është i kompletuar me një staf të përgatitur si profesionalisht ashtu dhe nga ana praktike apo eksperiencia përbarimore të viteve të kaluara.

Deri në maj 2012 raporti i përbaruesve gjyqësorë privatë ndaj atyre shtetërorë ishte 33% ndaj 66% bazuar në numrin e 56 përbaruesve privatë aktivë ndaj 130 përbaruesve shtetërorë. Në maj 2012 u implementua faza e dytë e reformës sepse 50% të shërbimit shtetëror u liberalizuan, duke kaluar në tregun privat stafin e tij. Me certifikimin e majit 2012, aktualisht janë 117 përbarues privatë të certifikuar, përballë 67 përbaruesve shtetërorë. Raporti i tyre është 64 % me 36 % në favor të shërbimit përbarimor privat¹⁷.

Ministri, Kryetari i Zyrës Përbarimore të Tiranës dhe një Këshilltar i Ministrisë të Drejtësisë, n.13 i ligjit "Për organizimin dhe funksionimin e shërbimit të përbarimit gjyqësor".

¹⁵ Ligji Nr.10 031, datë 11.12.2008. "Për shërbimin përbarimor gjyqësor privat", Fletore Zyrtare nr.190 dt.31.12.2008;

¹⁶ Ligji Nr.36/2012 datë 29.3.2012. Për një ndryshim në ligjin nr.10 031, datë 11.12.2008 "Për shërbimin përbarimor gjyqësor privat", të ndryshuar, Fletore Zyrtare nr.34, 13 prill, 2012;

¹⁷ http://www.dsdc.gov.al/dsdc/pub/strategjia_reforma_në_fushë_e_të_drejtave_të_pronesisë_1192_1.pdf, Strategjia ndërsektorale reforma në fushën e të drejtave të pronësisë 2012-2020.

Ligji Nr.10 031, datë 11.12.2008, Për shërbimin përmbarimor gjyqësor privat (ndryshuar me ligjin nr.10 137, datë 11.5.2009 dhe ligjin nr.36/2012), zbatohet për përmbaruesit gjyqësorë privatë, që kryejnë veprimet e tyre procedurale për ekzekutimin e detyrueshëm të titujve ekzekutivë, sipas dispozitave të K. Pr. Civile, Kodit Civil, akteve të tjera ligjore dhe nënligjore, si dhe për subjektet e tjera private dhe shtetërore, që përfshihen në procesin e ekzekutimit. Pra veprimet përmbarimore kryhen si nga individë, të pajisur me certifikatën e aftësisë profesionale të përmbaruesit gjyqësor privat, dhe nën përgjegjësinë vetjake të tyre ashtu dhe nga subjekte tregëtare. Shërbimi Përmbarimor Gjyqësor Privat (Sh P Gj P) është një funksion i pavarur me karakter publik, i cili ushtrohet nga përmbaruesit gjyqësorë privatë dhe shoqëritë përmbaruese private të cilët i nënshtrohen zbatimit të dispozitave të K. Pr. C., Kodit Civil dhe ligjeve të tjera për ekzekutimin e titujve ekzekutivë. Përmbaruesit gjyqësorë privatë organizohen në shkallë vendi, nëpërmjet përfaqësimit profesional në Dhomën Kombëtare të Përmbaruesve Gjyqësorë Privatë. Dhoma Kombëtare e Përmbaruesve Gjyqësorë Privatë është person juridik, që ushtron veprimtarinë e saj në mënyrë të pavarur nga shteti.

E veçanta e këtij ligji është se përmbaruesi gjyqësor privat ose shoqëritë përmbaruese private ushtrojnë funksionet e tyre procedurale përmbarimore në të gjithë territorin e Republikës së Shqipërisë¹⁸. Pra, nuk do të ketë ndarje të juridiksionit sipas njësie vendore apo rretheve gjyqësore siç janë parashikuar në ligjin për përmbarimin shtetëror, gjë që do të thotë se një përmbarues privat në Korçë mund të ekzekutojë një titull ekzekutiv edhe në Lezhë apo në Tiranë. Gjithashtu ligji sanksionon se si personat fizike apo juridike, private apo shtetërore kanë detyrimin ligjor të japin të gjithë informacionin e nevojshëm të kërkuar prej përmbaruesit privat lidhur me gjendjen pasurore të debitorit dhe në raste të veçanta përmbaruesi privat ashtu si dhe përmbaruesi shtetëror, ka të drejtë të kërkojë asistencën e institucioneve shtetërore, Policinë e Shtetit, policitë private, për të mundësuar procedurat e ekzekutimit. Detyrimi i përmbaruesit privat dhe shtetëror është ruajtja e konfidencialitetit të të dhënave të subjekteve debitore dhe kreditore.

Përmbaruesi gjyqësor privat nuk mund të ushtrojë funksione publike, të praktikojë profesionin e noterit, avokatit ose çdo profesion tjetër, i cili është i papajtueshëm me ushtrimin e paanshëm të profesionit të tij. Shoqëritë përmbaruese private duhet të kenë si objekt të veprimtarisë së tyre tregtare vetëm ekzekutimin e titujve ekzekutivë. Megjithatë propozimi i Eueraliusit¹⁹ është se përmbaruesit mund të autorizohen edhe për të kryer veprimtari dytësore në përputhje me rolin e tyre, që synojnë ruajtjen dhe sigurimin e të drejtave të palëve dhe që synojnë përshtetimin e procesit gjyqësor ose reduktimin e ngarkesës së gjykatave. Mes të tjerash këto mund të jenë: *rikuperimi i borxhit; shitja vullnetare e pasurisë së luajtshme*

¹⁸ Ligji Nr.10 031, datë 11.12.2008. Për shërbimin përmbarimor gjyqësor privat (ndryshuar me ligjin nr.10 137, datë 11.5.2009 dhe ligjin nr. 36/2012);

¹⁹ <http://www.euralius.eu/>, Propozim për forcimin e përmbaruesëve privatë në Shqipëri (Maj 2012);

apo të paluajtshme në ankand publik; sekuestrimi i mallrave; regjistrimi dhe raportimi i provave; ofrimi i shërbimit si ftues; dhënia e këshillimit ligjor; procedura falimentimi; kryerja e detyrave të tjera të ngarkuara nga gjykatat; përfaqësimi i palëve në gjykatë; hartimi i akteve dhe dokumenteve private; mësimdhënia.

Sistemi i ri i përmbarimit privat ka filluar të funksionojë, por ende nevojiten përmirësime në menaxhimin e çështjeve për përmbaruesit²⁰. Vetë përmbaruesit privat përzgjedhin çështjet që duan të ekzekutojnë. Ky është një nga problemet që pritet të zmadhohet për faktin se, përmbaruesit privatë janë më tepër të interesuar për të ekzekutuar tituj ekzekutivë me vlera të mëdha dhe pa shumë kosto financiare, harxhim kohe etj. Një variant i tillë mund të ishte ndihmë për bankat por jo për individët që mund të pretendojnë ekzekutimin e një pensioni ushqimor, ekzekutimin në kryerjen apo moskryerjen e një veprimi²¹ etj.

Ekzekutimi i vendimeve të gjykatave vazhdon të jetë i dobët, veçanërisht në rastet ku institucionet shtetërore janë palë e paditur, pavarësisht punës së përmbaruesve privatë. Miratimi i udhëzimit për ekzekutimin e vlerave monetare të institucioneve buxhetore referon përcaktimin e mënyrës së ekzekutimit të detyrimeve monetare të institucioneve shtetërore të shpallura debitore nga vendimet gjyqësore dhe ndihmon në zgjidhjen e problematikave të hasura në këtë drejtim. Ky udhëzim detyron njësitë e qeverisjes së përgjithshme që çdo vit të parashikojnë fonde buxhetore të planifikuara për shpenzimet që do të kryejë institucioni për ekzekutimin e vendimeve gjyqësore të formës së prerë. Pra, udhëzimi u njehtë drejtën përmbaruesve që, në rast mosekzekutimi vullnetar nga njësia shpenzuese, llogaria e tyre të sekuestrohet²². Pavarësisht se përmbaruesi mund të vendosë sekuestro sipas këtij udhëzimi, kjo mund të hiqet nga drejtori i degës së thesarit në rast se nuk ka fonde të mjaftueshme dhe shlyerja do të bëhet me këste në vitet në vijim. Kemi një vazhdim të zvaritjes të mosekzekutimit të vendimeve gjyqësore kur debitori është institucioni shtetëror me justifikimin e mungesës së fondeve nga buxheti i shtetit. E gjitha kjo, e përmendur edhe më sipër, vjen në kundërshtim të hapur me vendimet e Gjykatës Kushtetuese (*Kohëzgjatja e arsyeshme e procedimeve, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës, duhet të vlerësohet nën dritën e rrethanave të çështjes dhe duke marrë në konsideratë kompleksitetin e çështjes, sjelljen, interesin e kërkuar, si dhe sjelljen e autoriteteve përkatëse. Gjykata ka theksuar se përballë detyrimit për zbatim të vendimeve gjyqësore të formës së prerë, të gjitha subjektet, qofshin këto private apo publike, duhet të përgjigjen njëjlojt²³) apo dhe*

²⁰ http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2012/package/al_rapport_2012_en.pdf COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL, Enlargement Strategy and Main Challenges 2012-2013.

²¹ Kodi i Procedurës Civile nr.605,606.

²² Udhëzim Nr.2, datë 18.8.2011 "Për mënyrën e ekzekutimit të detyrimeve monetare të institucioneve buxhetore në llogari të thesarit", Fletore Zyrtare nr.133, 28 shtator 2011;

²³ Gjykata Kushtetuese, Vendime: nr.48, datë 26.7.2012, nr. 49, datë 26.7.2012, nr. 9, datë 1.4.2009; nr. 14, datë 15.4.2010; nr. 21, datë 3.6.2011; nr. 10, datë 1.3.2012;

vendimet e GjEDNj-së në lidhje me procesin e rregullt ligjor dhe ekzekutimin e vendimeve brenda një afati të arsyeshëm.

Ligji për shërbimin përmbarrimor privat ka parashikuar që tarifa për këtë shërbim të paguhet nga ana e debitorit, por paraprakisht për të vënë në lëvizje përmbarrimin duhet të parapaguhet një shumë nga ana e kreditorit, shumë e cila në rast të mosekzekutimit të detyrimit nga debitori nuk i kthehet kreditorit²⁴. Në dallim nga shërbimi përmbarrimor shtetëror do të shtonim se përmbarrimi privat ka të gjitha mundësitë për ti kryer vetë të gjitha veprimet pa ndihmën e kreditorit (përveç informacionit që duhet të japë) për të ekzekutuar titullin ekzekutiv kudo që të ndodhet debitori.

Konkluzione/Rekomandime

Rritja e qëndrueshme e nivelit të ekzekutimit të vendimeve gjyqësore konform standardeve europiane, si edhe përmirësimi i cilësisë së shërbimit përmbarrimor, ndihmon në konsolidimin e shtetit demokratik bazuar në liritë themelore të individëve dhe, konkretisht, në të drejtën për një proces të rregullt gjyqësor.

Përmirësimi i nivelit të ekzekutimit të vendimeve gjyqësore dhe titujve ekzekutivë, konsolidimi i performancës së shërbimit përmbarrimor gjyqësor shtetëror dhe privat, si dhe krijimi i kushteve të duhura për zbatimin me repretësi të të gjitha detyrimeve që rrjedhin nga kuadri ligjor, janë aspekte shumë të rëndësishme në respektim dhe mbrojtje të të drejtave dhe interesave të subjekteve kërkues për ekzekutimin e një titulli ekzekutiv.

Krijimi i sistemit të dyfishtë, përmbarrim privat dhe shtetëror, duhet të shkojë drejt rritjes së konkurrencës ndërmjet përmbarruesve duke çuar në realizimin më me efektivitet të ekzekutimit të vendimeve gjyqësore si dhe të titujve ekzekutivë të parashikuar në Kodin e Procedurës Civile.

Konkurrenca ndërmjet shërbimit përmbarrimor shtetëror dhe përmbarruesve privatë lufton korrupsionin si dhe rrit nivelin e shërbimit ndaj klientit kreditor si person fizik apo juridik. Kjo mund të arrihet jo vetëm nëpërmjet përmirësimit të legjislacionit mbështetës përmbarrimor, por edhe rritjes së përgjegjësisë së institucioneve dhe zyrave apo organeve të tjera shtetërore.

Risia e ligjit për përmbarrimin privat është se përmbarruesi gjyqësor privat ose shoqëritë përmbarruese private ushtrojnë funksionet e tyre procedurale përmbarrimore në të gjithë territorin e Republikës së Shqipërisë ç'ka do thotë se nuk ka ndarje të juridiksionit sipas njësive vendore apo rretheve gjyqësore siç janë parashikuar në ligjin për përmbarrimin shtetëror. Kjo sjell një përzgjedhje dhe akses më të madh kreditor për të realizuar të drejtat dhe interesat legjitime.

²⁴ Udhëzim Nr.1240/5, datë 15.9.2009, Për caktimin e tarifave për shërbimet e ofruara nga shërbimi përmbarrimor gjyqësor privat, Fletore Zyrtare nr.148, Nëntor 2009.

Bibliografia

- Kushtetuta e Shqipërisë, Alb Juris, Tiranë, 2008;
 Kodi i Procedurës Civile i Republikës së Shqipërisë, Botim i Qendrës së Publikimeve Zyrtare, Qershor 2010;
 Ligji nr.8730, datë 18.1.2001, "Për organizimin dhe funksionimin e shërbimit të përmbarrimit gjyqësor" Fletore Zyrtare nr.36, 2001;
 Ligji Nr.10 031, datë 11.12.2008, "Për shërbimin përmbarrimor gjyqësor privat", Fletore Zyrtare nr.190 dt.31.12.2008;
 Ligji Nr.10 031, datë 11.12.2008, Për shërbimin përmbarrimor gjyqësor privat (ndryshuar me ligjin nr.10 137, datë 11.5.2009 dhe ligjin nr. 36/2012);
 Ligji nr.36/2012 datë 29.3.2012, Për një ndryshim në ligjin nr.10 031, datë 11.12.2008, "Për shërbimin përmbarrimor gjyqësor privat", të ndryshuar, Fletore Zyrtare nr.34,13 prill 2012;
 Udhëzim Nr.2, datë 18.8.2011, "Për mënyrën e ekzekutimit të detyrimeve monetare të institucioneve buxhetore në llogari të thesarit", Fletore Zyrtare nr.133, 28 shtator 2011;
 Udhëzim Nr.1240/5, datë 15.9.2009, Për përcaktimin e tarifave dhe për shërbimet e ofruara nga shërbimi përmbarrimor gjyqësor privat, Fletore Zyrtare nr.148, Nëntor 2009;
 Simony A., Sadushi S., Çomo S., Vështrim Krahasues mbi Procedurën Civile, Tiranë, 2006;
 Lamani A., Procedura Civile e Republikës Popullore të Shqipërisë, Tiranë, 1962;
 Vasili J., Procedura Civile, Real-stamp, Tiranë 2010;
 Gjykata Kushtetuese, Vendime: Nr.59, datë 24.12.2012, nr.12, datë 15.4.2011; nr.35, datë 27.10.2010; nr.23, datë 17.5.2010; nr.1, datë 19.1.2009;
 Gjykata Kushtetuese, Vendime: nr.48, datë 26.7.2012, nr.49, datë 26.7.2012, nr.9, datë 1.4.2009; nr.14, datë 15.4.2010; nr. 21, datë 3.6.2011; nr.10, datë 1.3.2012;
http://www.dsdc.gov.al/dsdc/pub/strategjia_reforma_ne_fushe_e_te_drejtave_te_pronesise_1192_1.pdf, Strategjia ndërsektoriale reforma në fushën e të drejtave të pronësisë 2012-2020;
<http://www.eurallius.eu/>, Propozim për forcimin e përmbarruesve privatë në Shqipëri (Maj 2012);
http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2012/package/al_rapport_2012_en.pdf COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL, Enlargement Strategy and Main Challenges 2012-2013.
<http://www.uilhj.com/en/>, Kongresi i 21-të Botëror UIHJ i Përmbarruesve Gjyqësore, Cape Town, Afrika e Jugut, Maj 2012;
<http://www.echr.coe.int/ECHR/EN/Header/CaseLaw/Decisions+and+judgments/HUDOC+database/>, Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut, çështja, Hornsby v. Greece (18357/91), 19 March 1997;
http://coe.int/index.php?faq=content/publication_read&pid=116, Këshilli i Evropës, Konventa e Mbrojtjes së të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore;
<http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/capacitybuilding/publi/materials/1129.pdf>, E drejta e pronës sipas Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, Udhërrëfyes për përdorimin e Konventës Evropiane të të Drejtave të Njeriut.